

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1918.

Andra kammaren.

Nr 78.

Lördagen den 15 juni.

Kl. 1 e. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 10 innevarande juni.

§ 2.

Sedan riksdagens båda kamrar förehåft och godkänt de uti statsutskottets memorial nr 161 och 162, bankoutskottets memorial nr 64, punkterna 1 och 2, bevillningsutskottets memorial nr 48, punkterna 2 och 3, jordbruksutskottets memorial nr 132, punkterna 1 och 2, statsutskottets memorial nr 237 och 241—243 samt bevillningsutskottets memorial nr 62 och 63 föreslagna voteringspropositioner rörande åtskilliga frågor, i vilka kamrarna fattat stridiga beslut, samt bestämt blivit, att vederbörliga omröstningar över de olika besluten skulle denna dag äga rum. så anställdes nu omröstningar enligt nedan intagna voteringspropositioner i följande ordning, nämligen:

Gemensamma omröstningar.

Första omröstningen:

(enligt statsutskottets memorial nr 161).

»Den, som, i likhet med första kammaren, vill, att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 259 för bekämpande av arbetslösheten, i huvudsaklig överensstämmelse med i statsrådsprotokollet över civilärenden den 22 mars 1918 angivna grunder, dock med iakttagande av de jämkningar, som i statsutskottets utlåtande nr 137 förordats, anvisar, *dels* — utöver av 1917 års riksdag för ändamålet beviljade medel — på tilläggsstat för år 1918 ett förslagsanslag, högst, 12,000,000 kronor, *dels ock* på extra stat för år 1919 ett förslagsanslag, högst, 4,000,000 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Andra kammarens protokoll 1918. Nr 78.

Gemensamma
omröstningar.
(Forts.)

Vinner Nej, har riksdagen, i likhet med andra kammaren med bifall till Kungl. Maj:ts proposition nr 259 för bekämpande av arbetslösheten, i huvudsaklig överensstämmelse med i statsrådsprotokollet över civilärenden den 22 mars 1918 angivna grunder, anvisat, *dels* utöver av 1917 års riksdag för ändamålet beviljade medel på tilläggsstat för år 1918 ett förslagsanslag, högst, 15.000.000 kronor, *dels ock* på extra stat för år 1919 ett förslagsanslag, högst, 4.000.000 kronor.»

Sedan voteringssedlarna blivit avlämnade samt en sedel avlagd och förseglad ävensom underrättelse från första kammaren ingått, att voteringssedlarna för den omröstning, varom här vore fråga, jämväl därstädes avgivits, företogs sedlarnas öppnande och uppräknig, och befanns att omröstningen utfallit med 69 Ja och 113 Nej.

Den omröstning över ovanintagna voteringsproposition, som, enligt ankommet och nu uppläst protokoll, blivit av första kammaren samtidigt anställd, hade utfallit med 91 Ja och 37 Nej, vadan, då därtill lades andra kammarens

röster eller 69 Ja och 113 Nej,

sammanräkningen visade 160 Ja och 150 Nej,

och hade alltså beslut i denna fråga blivit av riksdagen fattat i överensstämmelse med ja-propositionens innehåll.

Andra omröstningen:

(enligt statsutskottets memorial nr 162).

»Den, som, i likhet med första kammaren, vill, att herrar Johanssons och Borgs ovanberörda motion icke må av riksdagen bifallas, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har riksdagen i likhet med andra kammaren, på det sätt bifallit ifrågavarande motion, att riksdagen för uppförande eller anskaffande av bostäder åt den vid statens vattenfallsverk anställda personalen, i huvudsaklig överensstämmelse med i vattenfallsstyrelsens den 11 april 1918 dagtecknade yttrande angivna grunder, anvisat *dels* å tilläggsstat för år 1918 ett reservationsanslag av 350,000 kronor, *dels ock* å riksstaten för år 1919 ett reservationsanslag av 1,000,000 kronor.»

Sedan voteringssedlarna blivit avlämnade samt en sedel avlagd och förseglad ävensom underrättelse från första kammaren ingått, att voteringssedlarna för den omröstning, varom här vore fråga, jämväl därstädes avgivits, företogs sedlarnas öppnande och uppräknig, och befanns att omröstningen utfallit med 68 Ja och 111 Nej.

Den omröstning över ovanintagna voteringsproposition, som, enligt ankommet och nu uppläst protokoll, blivit av första kammaren samtidigt anställd, hade utfallit med 103 Ja och 126 Nej, vadan, då därtill lades andra kammarens

röster eller 68 Ja och 111 Nej,

sammanräkningen visade 171 Ja och 137 Nej,

och hade alltså beslut i denna fråga blivit av riksdagen fattat i överensstämmelse med ja-propositionens innehåll.

*Gemensam ut
omröstning.*
(Forts.)

Tredje omröstningen:

(enligt bankoutskottets memorial nr 64, punkt 1).

»Den, som i likhet med första kammaren vill bifalla vad utskottet hemställt eller att riksdagen må medgiva, att löjtnanten vid Västgöta regemente friherre H. G. Pfeiffs änka friherrinnan Emmy Pfeiff, född Nymansson, och makarnas två minderåriga barn Per Georg och Arvid Georg må, utöver dem författingsenligt tillkommande pension och pupilltillägg från arméns nya änke- och pupillkassa, från och med den 1 oktober 1917 komma i åtnjutande av pensioner å allmänna indragningsstaten, änkan så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd med ettusenettihundra kronor årligen samt vardera av barnen intill uppnådd ålder av 21 år med tvåhundraåtjugufem kronor årligen, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har riksdagen i likhet med andra kammaren bifallit vad utskottet hemställt med den ändring, som föreslagits i den vid punkten avgivna reservationen, eller att tilläggspensionen till friherre Pfeiffs efterlämnade barn må utgå till och med det år, varunder vardera av dessa fyller 18 år.»

Sedan voteringssedlarna blivit avlämnade samt en sedel avlagd och förseglad ävensom underrättelse från första kammaren ingävt, att voteringssedlarna för den omröstning, varom här vore fråga, jämväl därstädes avgivits, företogs sedlarnas öppnande och uppräknung och befanns att omröstningen utfallit med 41 Ja och 141 Nej.

Den omröstning över ovanintagna voteringsproposition, som, enligt ankommet och nu uppläst protokoll, blivit av första kammaren samtidigt anställd, hade utfallit med 76 Ja och 48 Nej, vadan, då därtill lades andra kammarens

röster eller 41 Ja och 141 Nej,

sammanräkningen visade 117 Ja och 189 Nej,

och hade alltså beslut i denna fråga blivit av riksdagen fattat i överensstämmelse med nej-propositionens innehåll.

*Gemensamma
omröstningar.*
(Forts.)

Fjärde omröstningen:

(enligt bankoutskottets memorial nr 64, punkt 2).

»Den, som i likhet med första kammaren vill bifalla vad utskottet hemställt eller att riksdagen må medgiva, att löjtnanten vid Skånska dragonregementet friherre H. G. von Blixen-Fineckes änka friherrinnan Hilla Brita von Blixen-Finecke, född Trolle, och makarnas minderårige son Hans Nils Gustaf Fredrik Bror, må, utöver dem författningsenligt tillkommande pension och pupilltillägg från arméns nya änke- och pupillkassa, från och med den 1 oktober 1917 komma i åtnjutande av pensioner å allmänna indragningsstaten, änkan så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd med ettusenett-hundra kronor årligen samt sonen intill uppnådd ålder av 21 år med tvåhundraatjugufem kronor årligen. röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har riksdagen i likhet med andra kammaren bifallit vad utskottet hemställt med den ändring, som föreslagits i den vid punkten avgivna reservationen, eller att tilläggs pensionen till friherre von Blixen-Fineckes minderårige son må utgå till och med det år, varunder han fyller 18 år.»

Sedan voterings sedlarna blivit avlämnade samt en sedel avlagd och förseglad ävensom underrättelse från första kammaren ingått, att voterings sedlarna för den omröstning, varom här vore fråga, jämväl därstädes avgivits, företogs sedlarnas öppnande och uppräknings och befanns att omröstningen utfallit med 30 Ja och 151 Nej.

Den omröstning över ovanintagna voteringsproposition, som, enligt ankommet och nu uppläst protokoll, blivit av första kammaren samtidigt anställd, hade utfallit med 73 Ja och 52 Nej, vadan, då därtill lades andra kammarens

röster eller 30 Ja och 151 Nej,

sammanräkningen visade 103 Ja och 203 Nej,

och hade alltså beslut i denna fråga blivit av riksdagen fattat i överensstämmelse med nej-propositionens innehåll.

Femte omröstningen:

(enligt bevillningsutskottets memorial nr 48, punkt 2).

»Den, som i likhet med första kammaren, vill, att punkt 3:0 i de vid förordningen den 28 oktober 1910 om inkomst- och förmögenhetsskatt fogade särskilda anvisningar till ledning vid taxeringen skall bibehållas vid dess nuvarande lydelse, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har riksdagen, i likhet med andra kammaren, beslutat, att punkt 3:o i de vid förordningen den 28 oktober 1910 om inkomst- och förmögenhetsskatt fogade särskilda anvisningar till ledning vid taxeringen skall hava följande ändrade lydelse:

3:o) *Övriga inkomster av arbete.*

Härunder upptagas:

----- jordbruk eller skogsbruk.

Har näringsidkare till någon, som är ekonomiskt intresserad i hans näringsföretag eller kan öva inflytande på företagets ledning, försålt varor till lägre pris eller av honom köpt varor till högre pris än de i allmänhet gällande eller vidtagit andra liknande åtgärder, och har i följd härav inkomsten av företaget blivit lägre, än den eljest skolat bliva, skall inkomsten av företaget beräknas till det belopp, vartill den kan antagas hava uppgått, därest sådana åtgärder icke vidtagits.»

Sedan voteringssedlarna blivit avlämnade samt en sedel avlagd och förseglad ävensom underrättelse från första kammaren ingått, att voteringsedlarna för den omröstning, varom här vore fråga, jämväl därstädes avgivits, företogs sedlarnas öppnande och uppräknning, och befanns att omröstningen utfallit med 51 Ja och 131 Nej.

Den omröstning över ovanintagna voteringsproposition, som, enligt ankommet och nu uppläst protokoll, blivit av första kammaren samtidigt anställd, hade utfallit med 89 Ja och 40 Nej, vadan, då därtill lades andra kammarens

röster eller 51 Ja och 131 Nej,

sammanräkningen visade 140 Ja och 171 Nej,

och hade alltså beslut i denna fråga blivit av riksdagen fattat i överensstämmelse med nej-propositionens innehåll.

Sjätte omröstningen:

(enligt bevillningsutskottets memorial nr 48, punkt 3).

»Den som i likhet med första kammaren, vill, att 3 § i de vid förordningen den 28 oktober 1910 angående bevillning av fast egendom samt av inkomst fogade särskilda anvisningar till ledning vid taxeringen skall bibehållas vid dess nuvarande lydelse, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Gemensamma
omröstningar.
(Forts.)

Vinner Nej, har riksdagen, i likhet med andra kammaren, beslutat, att 3 § i de vid förordningen den 28 oktober 1910 angående beviljning av fast egendom samt av inkomst fogade särskilda anvisningar till ledning vid taxeringen skall hava följande ändrade lydelse:

3 §.

Med avseende å — — — — som taxeringsmännen finna skälig. Har näringsidkare till någon, som är ekonomiskt intresserad i hans näringsföretag eller kan öva inflytande på företagets ledning, försålt varor till lägre pris eller av honom köpt varor till högre pris än de i allmänhet gällande eller vidtagit andra liknande åtgärder, och har i följd härav inkomsten av företaget blivit lägre, än den eljest skolat bliva, skall inkomsten av företaget beräknas till det belopp, vartill den kan antagas hava uppgått, därest sådana åtgärder icke vidtagits.»

Sedan voteringssedlarna blivit avlämnade samt en sedel avlagd och förseglad ävensom underrättelse från första kammaren ingått, att voteringssedlarna för den omröstning, varom här vore fråga, jämväl därstädes avgivits, företogs sedlarnas öppnande och uppräknig, och befanns att omröstningen utfallit med 53 Ja och 130 Nej.

Den omröstning öfver ovanintagna voteringsproposition, som, enligt ankommet och nu uppläst protokoll, blivit av första kammaren samtidigt anställd, hade utfallit med 84 Ja och 42 Nej, vadan, då därtill lades andra kammarens

röster eller	53 Ja och 130 Nej,
sammanräkningen visade	137 Ja och 172 Nej,

och hade alltså beslut i denna fråga blivit av riksdagen fattat i överensstämmelse med nej-propositionens innehåll.

Sjunde omröstningen:

(enligt jordbruksutskottets memorial nr 132, punkt 1).

»Den, som i likhet med första kammaren, vill, att riksdagen avslår, vad utskottet hemställt under punkt 1, sista stycket, i sitt utlåtande nr 89 röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har riksdagen, i likhet med andra kammaren, beslutat att för beredande i enlighet med av utskottet i dess utlåtande nr 89 angivna grunder av tilläggsanslag till vissa företag, till vilka bidrag beviljats från norrländska avdikningsanslaget, å tilläggsstat för år 1918 anvisat ett förslagsanslag, högst, 1,500,000 kronor.»

Sedan voteringssedlarna blivit avlämnade samt en sedel avlagd och förseglad ävensom underrättelse från första kammaren ingått, att voterings-sedlarna för den omröstning, varom här vore fråga, jämväl därstädes avgivits, företogs sedlarnas öppnande och uppräknig, och befanns att omröstningen utfallit med 83 Ja och 104 Nej.

*Genensamma
omröstningar.
(Forts.)*

Den omröstning över ovanintagna voteringsproposition, som, enligt ankommet och nu uppläst protokoll, blivit av första kammaren samtidigt anställd, hade utfallit med 81 Ja och 47 Nej, vadan, då därtill lades andra kammarens

röster eller 83 Ja och 104 Nej,

sammanräkningen visade 164 Ja och 151 Nej,

och hade alltså beslut i denna fråga blivit av riksdagen fattat i överensstämmelse med ja-propositionens innehåll.

Åttonde omröstningen:

(enligt jordbruksutskottets memorial nr 132, punkt 2).

»Den, som i likhet med första kammaren vill, att riksdagen avslår vad utskottet hemställt under punkt 2, mom. 2 av sitt utlåtande nr 89 röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har riksdagen, i likhet med andra kammaren, beslutat att för beredande i enlighet med av utskottet i dess utlåtande nr 89 angivna grunder av tilläggsanslag till vissa företag, till vilka bidrag beviljats från allmänna avdiktningensanslaget å tilläggsstat för år 1918, anvisat ett förslagsanslag, högst 214,000 kronor.»

Sedan voterings-sedlarna blivit avlämnade samt en sedel avlagd och förseglad ävensom underrättelse från första kammaren ingått, att voterings-sedlarna för den omröstning, varom här vore fråga, jämväl därstädes avgivits, företogs sedlarnas öppnande och uppräknig, och befanns att omröstningen utfallit med 88 Ja och 96 Nej.

Den omröstning över ovanintagna voteringsproposition, som, enligt ankommet och nu uppläst protokoll, blivit av första kammaren samtidigt anställd, hade utfallit med 85 Ja och 41 Nej, vadan, då därtill lades andra kammarens

röster eller 88 Ja och 96 Nej,

sammanräkningen visade 173 Ja och 137 Nej,

och hade alltså beslut i denna fråga blivit av riksdagen fattat i överensstämmelse med ja-propositionens innehåll.

Gemensamma
omröstningar.
(Forts.)

Nionde omröstningen:

(enligt statsutskottets memorial nr 237).

»Den, som i likhet med första kammaren vill, att Kungl. Maj:ts proposition nr 297 icke må vinna riksdagens bifall, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har riksdagen i likhet med andra kammaren, beslutat att med bifall till Kungl. Maj:ts proposition nr 297 samt med avslag av herr Lübecks i ämnet väckta motion *dels* godkänna ifrågasvarande av vattenfallsstyrelsen med Ramnäs bruks aktiebolag upprättade avtal angående förvärvande för kronans räkning av samtliga aktier i Virsbo—Ramnäs kraftaktiebolag, med rätt för Kungl. Maj:t att i avtalet vidtaga de smärre jämkningar, som kunna finnas påkallade; *dels ock* för köpeskillings gäldande på tilläggsstat för år 1918 under utgifter för kapitalökning anvisa ett förslagsanslag, högst. 5,440,000 kronor, att utgå av lånemedel.»

Sedan voteringssedlarna blivit avlämnade samt en sedel avlagd och förseglad ävensom underrättelse från första kammaren ingått, att voteringssedlarna för den omröstning, varom här vore fråga, jämväl därstädes avgivits, företogs sedlarnas öppnande och uppräknig, och befanns att omröstningen utfallit med 76 Ja och 108 Nej.

Den omröstning över ovanintagna voteringsproposition, som, enligt ankommet och nu uppläst protokoll, blivit av första kammaren samtidigt anställd, hade utfallit med 101 Ja och 24 Nej, vadan, då därtill lades andra kammarens

röster eller 76 Ja och 108 Nej,

sammanräkningen visade 177 Ja och 132 Nej,

och hade alltså beslut i denna fråga blivit av riksdagen fattat i överensstämmelse med ja-propositionens innehåll.

Tionde omröstningen:

(enligt statsutskottets memorial nr 241).

»Den, som i likhet med första kammaren vill, att Kungl. Maj:ts framställning om beviljande av anslag för beredande av vissa tilläggsbidrag till förut anvisade understöd från anslagen till vägbyggnadsändamål m. m. icke må av riksdagen bifallas, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har riksdagen i likhet med andra kammaren beslutat att för beredande av tilläggsbidrag enligt i statsrådsprotokollet över civilärenden den 7 maj 1918 angivna grunder till vissa företag, för vilka medel anvisats från anslagen till bidrag för anläggning av nya samt förbättring eller omläggning av backiga eller eljest mindre goda vägar, till understödjande av brobyggnader och, företrädesvis mindre, hamnbyggnader samt upprensning av aar och farleder även som till anläggande av enklare vägar i Norrbottens, Västerbottens och Jämtlands län, bevilja ett belopp av 5,000,000 kronor samt därav som reservationsanslag anvisa dels på extra stat för år 1919 1,500,000 kronor, dels också tilläggsstat för år 1918 1,500,000 kronor.»

*Gemensamma
omröstningar.
(Forts.)*

Sedan voteringssedlarna blivit avlämnade samt en sedel avlagd och förseglad ävensom underrättelse från första kammaren ingått, att voteringssedlarna för den omröstning, varom här vore fråga, jämväl därstädes avgivits, företogs sedlarnas öppnande och uppräknig, och befanns att omröstningen utfallit med 74 Ja och 110 Nej.

Den omröstning över ovanintagna voteringsproposition, som, enligt ankommet och nu uppläst protokoll, blivit av första kammaren samtidigt anställd, hade utfallit med 78 Ja och 49 Nej, vadan, då därtill lades andra kammarens

röster eller 74 Ja och 110 Nej,

sammanräkningen visade 152 Ja och 159 Nej,

och hade alltså beslut i denna fråga blivit av riksdagen fattat i överensstämmelse med nej-propositionens innehåll.

Elfte omröstningen:

(enligt statsutskottets memorial nr 242).

»Den, som i likhet med första kammaren vill, att riksdagen må medgiva, att en var ordinarie befattningshavare vid tullverkets lokal-förvaltning samt kust- och gränsbevakning må för år 1919 komma i åtnjutande av tillfälligt lönetillägg å 300 kronor, för helt år räknat, med skyldighet likväl för den, som uppbar sådant tillägg, att där-est han på grund av gällande taxa å ersättning, som enligt särskilda bestämmelser skall av trafikerande utgöras för vissa av tulltjänstemän verkställda tjänsteförrättningar, uppbar extra inkomst i tjänsten, som icke är att hänföra till rese- och traktamentsersättning enligt resereglementet, han skall, i den mån samma inkomst överstiger, för helt år räknat, det tjänstemannen tillkommande tillfälliga lönetillägg, vara skyldig att till statsverket avstå en tredjedel av det sålunda överskjutande sportelbeloppet, dock icke i något fall högre belopp än som motsvarar nämnda lönetillägg, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Genemsamma
omröstningar.
(Forts.)

Vinner Nej, har riksdagen, i likhet med andra kammaren beslutat medgiva, att en var ordinarie befattningshavare vid tullverkets lokalförvaltning samt kust- och gränsbevakning må för år 1919 komma i åtnjutande av tillfälligt lönetillägg å 300 kronor, för helt år räknat, med iakttagande av, att ersättning för övertidsarbete icke skall föranleda skyldighet för tjänsteman att avstå någon del av lönetillägget.»

Sedan voteringssedlarna blivit avlämnade samt en sedel avlagd och förseglad ävensom underrättelse från första kammaren ingått, att voteringsedlarna för den omröstning, varom här vore fråga, jämväl därstädes avgivits, företogs sedlarnas öppnande och uppräknig, och befanns att omröstningen utfallit med 54 Ja och 128 Nej.

Den omröstning över ovanintagna voteringsproposition, som, enligt ankommet och nu uppläst protokoll, blivit av första kammaren samtidigt anställd, hade utfallit med 76 Ja och 53 Nej, vadan, då därtill lades andra kammarens

röster eller 54 Ja och 128 Nej,

sammanräkningen visade 130 Ja och 181 Nej,

och hade alltså beslut i denna fråga blivit av riksdagen fattat i överensstämmelse med nej-propositionens innehåll.

Tolvte omröstningen:

(enligt statsutskottets memorial nr 243).

»Den, som i likhet med första kammaren vill att herrar Olssons och Möllers m. fl. ifrågavarande motioner icke må av riksdagen bifallas, röstar

Ja;

Den, det nej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har riksdagen, i likhet med andra kammaren, beslutat att på så sätt bifalla herrar O. Olssons och Möllers m. fl. ifrågavarande motion, att riksdagen ställer för år 1919 till Kungl. Maj:ts förfogande 100,000 kronor att användas till räntefria lån för underlättande av studiemöjligheterna för begåvade men fattiga läjungar vid offentliga läroanstalter av skilda slag, efter det Kungl. Maj:ts fastställt reglemente för dessa medels utdelande i överensstämmelse med i nämnda motion framlagda grunddrag.»

Sedan voteringssedlarna blivit avlämnade samt en sedel avlagd och förseglad ävensom underrättelse från första kammaren ingått, att voteringsedlarna för den omröstning, varom här vore fråga, jämväl därstädes avgivits, företogs sedlarnas öppnande och uppräknig, och befanns att omröstningen utfallit med 63 Ja och 119 Nej.

Den omröstning över ovanintagna voteringsproposition, som, en-

ligt ankommet och nu uppläst protokoll, blivit av första kammaren samtidigt anställd, hade utfallit med 87 Ja och 41 Nej, vadan, då därtill lades andra kammarens röster eller 63 Ja och 119 Nej, sammanräkningen visade 150 Ja och 160 Nej, och hade alltså beslut i denna fråga blivit av riksdagen fattat i överensstämmelse med nej-propositionens innehåll.

*Gemensamma
omröstningar.
(Forts.)*

Trettonde omröstningen:

(enligt bevillningsutskottets memorial nr 62).

»Den, som i likhet med första kammaren vill, att Kungl. Maj:ts förevarande proposition nr 395 icke må av riksdagen bifallas, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har riksdagen, i likhet med andra kammaren, beslutat bifalla Kungl. Maj:ts proposition med den ändring, att avdelning 4:o) i de vid inkomstskatteförordningen fogade särskilda anvisningar till ledning vid taxering erhåller följande ändrade lydelse:

4:o) Inkomst från bolag m. m.

Såsom beskattningsbar utdelning från aktiebolag eller solidariskt bankbolag upptages dels det belopp, som under bolags bestånd delägare nästföregående år uppburit eller ägt uppbära i utdelning från bolaget, utan hänsyn till vilka bolagets tillgångar, som använts till utdelningen, dels ock vad som vid bolags upplösning av fonderade vinstmedel tillskiftats delägare näst föregående år; dock endast i den mån sagda medel icke enligt 20 § skola medräknas vid beräkning av taxerad inkomsts förhållande till bolagets kapital. Har aktie eller banklott under nästföregående år bytt ägare, upptages sådan utdelning, varom först sägs, såsom inkomst för den, som varit ägare av den till aktien eller banklotten hörande kupongen vid den tidpunkt, då utdelningen blev tillgänglig för lyftning. Under inkomst, varom här är fråga, hänföres jämväl utdelning till kommanditlottägare i solidariskt bankbolag.

Delägare — — — — förvärvade vinst.»

Sedan voteringsseklarna blivit avlämnade samt en sedel avlagd och förseglad ävensom underrättelse från första kammaren ingått, att voteringsseklarna för den omröstning, varom här vore fråga, jämväl därstädes avgivits, företogs seklarnas öppnande och uppräknig, och befanns att omröstningen utfallit med 73 Ja och 104 Nej.

Gemensamma
omröstningar.
(Forts.)

Den omröstning över ovanintagna voteringsproposition, som, enligt ankommet och nu uppläst protokoll, blivit av första kammaren samtidigt anställd, hade utfallit med 106 Ja och 22 Nej, vadan, då därtill lades andra kammarens
röster eller 73 Ja och 104 Nej,
sammanräkningen visade 179 Ja och 126 Nej,
och hade alltså beslut i denna fråga blivit av riksdagen fattat i överensstämmelse med ja-propositionens innehåll.

Fjortonde omröstningen:

(enligt bevillningsutskottets memorial nr 63).

»Den, som i likhet med första kammaren vill, att 3 och 11 §§ i förordningen om krigskonjunkturskatt skola bibehållas vid sin nuvarande lydelse, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har riksdagen, i likhet med andra kammaren, beslutat, att 3 och 11 §§ i krigskonjunkturskatteförordningen skola erhålla den i Kungl. Maj:ts proposition nr 448 förestagna lydelse.»

Sedan voteringssedlarna blivit avlämnade samt en sedel avlagd och förseglad ävensom underrättelse från första kammaren ingått, att voteringssedlarna för den omröstning, varom här vore fråga, jämväl därstädes avgivits, företogs sedlarnas öppnande och uppräknig, och befanns att omröstningen utfallit med 60 Ja och 116 Nej.

Den omröstning över ovanintagna voteringsproposition, som, enligt ankommet och nu uppläst protokoll, blivit av första kammaren samtidigt anställd, hade utfallit med 102 Ja och 25 Nej, vadan, då därtill lades andra kammarens

röster eller 60 Ja och 116 Nej,
sammanräkningen visade 162 Ja och 141 Nej,
och hade alltså beslut i denna fråga blivit av riksdagen fattat i överensstämmelse med ja-propositionens innehåll.

§ 3.

Föredrogs och lades till handlingarna bevillningsutskottets memorial, nr 55, i anledning av kamrarnas skiljaktiga beslut rörande utskottets memorial, nr 48, i anledning av kamrarnas skiljaktiga beslut angående vissa delar av utskottets betänkande nr 45, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående vissa ändringar i förordningen den 28 oktober 1910 om taxeringsmyndigheter och förfarandet vid taxering m. m.

§ 4.

Vidare föredrogos i ett sammanhang konstitutionsutskottets memorial:

nr 1, med uppgift å vilande förslag till ändringar i grundlagarna: punkt 4; och

nr 25, angående ett vilande förslag till ändring i rikets grundlagar.

Kammaren biföll vad utskottet i sistberörda memorial hemställt; och enär kammaren härigenom för sin del beslutit till nästkommande lagtima riksdag uppskjuta behandlingen av det i memorialet nr 1 punkten 4:0 upptagna vilande förslaget till ändring i grundlagarna, fann kammaren särskilt beslut i anledning av utskottets i memorialet nr 1 punkten 4:0 lämnade uppgift å detta förslag icke vara för det närvarande erforderligt.

§ 5.

Till avgörande förelåg nu lagutskottets memorial, nr 85, med för-anledande av kamrarnas skiljaktiga beslut m. m. i fråga om lagutskottets utlåtande nr 75 i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om rätt i vissa fall för nyttjanderättshavare att inlösa under nyttjanderätt upplåtet område m. m., dels ock fyra i anledning därav väckta motioner.

Ang. lag om rätt i vissa fall för nyttjanderättshavare att inlösa under nyttjanderätt upplåtet område m. m.

I ändamål att sammanjämka de skiljaktiga beslut, i vilka kamrarna stannat vid behandlingen av lagutskottets utlåtande, nr 75, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om rätt i vissa fall för nyttjanderättshavare att inlösa under nyttjanderätt upplåtet område m. m., dels ock fyra i anledning därav väckta motioner hemställde utskottet i förevarande memorial, att kamrarna, med frånträdande av sina förut fattade beslut, måtte antaga i memorialet intagna förslag till

lag om rätt i vissa fall för nyttjanderättshavare att inlösa under nyttjanderätt upplåtet område;

lag om ändrad lydelse av 8 § i förordningen den 16 juni 1875 angående lagfart å fång till fast egendom; och

lag om ändrad lydelse av 24 och 36 §§ i förordningen den 16 juni 1875 angående inteckning i fast egendom.

Reservation hade likväl avgivits av herrar *Rogberg*, greve *Spens*, *Fant*, *Holmdahl* och *Svensson* i Betingetorp.

Utskottets hemställan upplästes, varefter ordet lämnades till

Herr *Helger*, som yttrade: Herr talman, mina herrar! Såsom synes av det föreliggande memorialet, har jag icke deltagit i detta sammanjämningsförslag, ehuru jag varit med om den förber-

Ang. lag om rätt i vissa fall för nyttjanderätts-havare att inlösa under nyttjanderätt upplåtet område m. m.

(Forts.)

dande behandlingen av ärendet. Den ordinarie ledamoten i utskottet har nämligen varit med under denna sista behandling, men då jag, om jag hade deltagit i detta sammanjämningsförslag, hade röstat emot detsamma, skall jag be att med några ord få angiva skälen därtill.

Jag skall då be att med några korta ord få erinra om vad andra kammaren i detta ärende har beslutat. Andra kammaren icke allanast gick med på det förslag, som Kungl. Maj:t hade framlagt, utan gick i flera viktiga punkter ett gott stycke därutöver. Sålunda beslöt andra kammaren att medgiva inlösningsrätt icke endast för de lägenhetsinnehavare, som äga de på området uppförda husen, utan även för andra. Ifråga om inlösningsrätten för jordägaren var andra kammaren med om företrädesrätt för jordägaren att inlösa husen endast i de fall, där lägenheten var belägen helt nära stamhemmanets huvudbyggnader. Frånsett mindre ändringar var detta de viktigaste punkterna, i vilka andra kammaren gick längre än Kungl. Maj:t.

Vad innebär nu den sammanjämkning som här föreligger på kamrarnas bord? Jo, icke blott ett fullständigt uppgivande av allt, vari andra kammaren gått utöver vad Kungl. Maj:t föreslagit, utan även på synnerligen viktiga punkter eftergifter i vad Kungl. Maj:t föreslagit. Jag kan för min del icke vara med om en så ömkelig kompromiss. Först och främst har antalet av dem, som skulle komma under denna lag, minskats genom bestämmelsen i § 1, att byggnaderna skola vara värda hälften i stället för en fjärdedel av hela lägenhetens värde. Denna ändring skulle man möjligtvis kunna acceptera, alldenstund de små och minsta lägenhetsinnehavarna dock härigenom bli skyddade. Men fullständigt oantaglig synes mig sammanjämkningen i § 2, den, som rör jordägarens rätt att i stället inlösa de av lägenhetsinnehavaren uppförda byggnaderna. I alla de fall, då jordägaren med eller utan anledning är missbelåten med torparen och vill ha honom bort, kommer han naturligtvis, hellre än att låta torparen inlösa jorden, att själv inlösa byggnaderna med begagnande av den rätt, som i § 2 medgives honom. Detta sker så mycket säkrare i många fall, som jordägarne nu under kristiden ha erhållit en ganska stark ekonomisk ställning, varigenom möjligheten för dem att inlösa sådana torp är mycket stor.

Den enda fördelen med § 2 är den, att, om jordägaren inlöser byggnaderna vid upplåtelsetidens slut, torparen får ersättning för dessa byggnader. Men därmed är väl icke lagens ändamål uppfyllt. Vad torparen behöver, det är icke pengar, utan det är ett eget hem, och det är väl sådana som lagen vill åstadkomma. Norrlandsbönderna fingo nog pengar för sina hemman, när de sålde dem till skogsjobbarna, men i många fall voro de egna hemmen spolierade, och det kommer säkert i ofantligt många fall att gå så för torparna, om denna lag går igenom.

I de fall, där förhållandet mellan jordägaren och lägenhetsinnehavaren är gott, föreligga ju icke så starka skäl för att bevilja den

senare lösningsrätt. Där får han ju ändå sitta kvar eller kanske rent av lösa jorden på frivillighetens väg.

I denna punkt finner jag sålunda sammanjämkningen fullkomligt oantaglig från min synpunkt.

I hög grad betänkelig är också utslutningen i § 18, vilken utslutning undantager alla dem, som icke kunna styrka, att formlig upplåtelse har ägt rum för viss tid och att upplåtelse ha varit gällande under en tid av 20 år. Det blir i många fall svårt, för att icke säga rent av omöjligt, för torparne att styrka, att en sådan formlig upplåtelse har ägt rum. Dessutom falla här alla de, som ha fått upplåtelse på obestämd tid, och de äro icke så få. Jag kan erinra om att den torpare, som jag nämnde som exempel sista gången vi debatterade denna fråga, och vilken nu är 61 år gammal och innehafvande torpet i 40 år och själv odlat så gott som all jorden, kommer alldeles utanför denna lag, därför att han icke har upplåtelse annat än på obestämd tid. I många trakter, där förr i världen ett gott, patriarkaliskt förhållande rådde mellan arbetare och arbetsgivare, där torparen litade på det löfte han fick av egendomsägaren, att han skulle få sitta kvar hur länge som helst, där finnes det talrika torpare, som komma utanför lagens räckvidd. Det borde varit en hederssak för riksdagen att hjälpa och stödja sådana odlare, som ha gjort samhället en stor tjänst.

Herr talman! Då det föreliggande sammanjämkningsförslaget enligt min mening icke fyller sitt ändamål att bereda lösningsrätt åt de torpare, som ha den allra otryggaste ställningen, kan jag icke annat än yrka avslag på detsamma.

Men slutligen har jag en framställning till herr statsrådet och chefen för justitiedepartementet. Andra kammarens beslut innehåller utom de nämnda ändringarna i lagparagraferna ett beslut om en skrivelse till Kungl. Maj:t med anhållan om ytterligare åtgärder i ändamål att för jordbrukets upprätthållande och utveckling och brukarnes frigörelse från beroende i erforderliga fall och under förframtiden betryggande villkor åstadkomma avlösning, ytterst genom tvångsåtgärder, av torpare, bolagsarrendatorers och vederlikars jordbruk på enskilda domäner. Detta beslut innebär en anhållan om utredning av denna fråga i hela dess vidd. Det beslutet kommer icke längre än till andra kammaren, men eftersom vi ha en demokratisk regering, så kan man väl förvänta, att den skall kunna sätta igång en sådan utredning utan att den har begärts av första kammaren. Jag vill vördsamt och entusiastiskt hemställa till herr statsrådet och chefen för justitiedepartementet att förverkliga detta andra kammarens utan votering uttalade önskemål och låta verkställa en dylik utredning av personer, som verkligen känna deras ställning, som det här gäller att hjälpa. Hur än beslutet i den föreliggande frågan kan utfalla, så vore det av stort värde, om herr statsrådet ville förklara sig ämna sätta igång en sådan utredning.

Herr talman! Med dessa ord anhåller jag att få yrka avslag på det nu föreliggande sammanjämkningsförslaget.

Ang. lag om rätt i vissa fall för nyttjanderätts-havare att inslösa under nyttjanderätt upplåtet område m. m.

(Forts.)

Ang. lag om
rätt i vissa
fall för nytt-
janderätts-
havare att in-
lösa under
nyttjanderätt
upplåtet om-
råde m. m.
(Forts.)

I detta anförande instämde herrar *Lindqvist* i Kosta, *Möller*, *Hansson* i Stockholm och *Sköld*.

Vidare yttrade:

Herr *H o l m d a h l*: Herr talman, mina herrar! Då vi för några dagar sedan behandlade denna fråga, hade jag tillfälle att uttala mina principiella betänkligheter mot såväl Kungl. Maj:ts proposition som mot de reservationer, som syftade till vissa modifikationer i det kungliga förslaget. Utan att nu ingå på någon detaljgranskning av sammanjämningsförslaget skall jag be att på de skäl, som jag vid ärendets föregående behandling anförde, få yrka avslag på utskottets hemställan.

Herr *P e r s s o n* i Norrköping: Herr talman, mina herrar! Icke någon i denna kammare har mera än jag under de år jag varit riksdagsman önskat, att man äntligen skulle få en lösning av detta spörsmål. Jag har själv det tvivelaktiga nöjet att vara född i ett sådant hus på ofri tomt. När min fader flyttade därifrån och köpte ett litet jordbruk, var det blott två år kvar på kontraktet angående den mark, där han hade byggt sitt hus och gjort i ordning sitt hem så gott som det behövdes. Han fick 200 kronor, när han sålde det.

Jag har anført i min motion ett annat exempel, som är betecknande nog: Första gången jag åkte igenom en trakt i Östergötland var jag i sällskap med en prästman, och när vi körde förbi ett litet hus, pekade prästmannen på det och sade: »Vet riksdagsmannen, från denna bostad har i dagarna rest en sjuttio års man till Amerika.» — »Hur så?» — »Jo, han har haft stället i 49 år, och nu var det slut på arrendetiden. Barnen voro hemma från Amerika och bjödo bonden mångdubbelt mer än jorden var värd, men han svarade blott: »Bjud vad ni vill men jorden är min.»

Jag vill icke säga, att sammanjämningsförslaget är fullt tillfredsställande, men det är dock en början och enligt min uppfattning en ganska god början. De anmärkningar, som framställts, hava ju först och främst riktats däremot, att de lägenhetsinnehavare som icke ha några kontrakt, icke kunna få någon lösningsrätt, men jag har den förhoppningen att vi kunna gå vidare fram på denna väg och nå därhän att inom en icke alltför långt avlägsen framtid även dessa bli säkerställda.

Här har vidare sagts, att det blivit fastslaget, att jordägaren äger rätt att lösa huset. Ja, hur är det nu? När frågan var före i lagutskottet, vittnade rådman Trana, att i Halland det knappast gick något år, då icke någon sådan liten jordägare skildes från sin tomt. Han fick visserligen flytta huset, men envar vet mycket väl, vad det betyder att riva ett hus och flytta bort det. Det står kanske icke heller någon annan tomt till buds.

I övrigt skall man väl icke gå ut från den förutsättningen, att det ovillkorligen existerar fiendskap mellan denne lille brukare och

jordägaren. Jag känner åtminstone åtskilliga fall från Skåne och även från Östergötland, där sådana små husägare arbeta i den kringliggande trakten — särskilt bruka de, som bo i Krokeks socken ha arbete uppåt Kolmården — och dessa små husägare bruka naturligtvis vid skördetillfällen och liknande tillfällen hjälpa jordbrukaren. Vad har jordbrukaren för val i detta fall? Han har valet mellan att skilja honom från stället och taga en ny eller också låta honom vara kvar, och om han skiljer honom, har han att betala vad huset är värt. Under nuvarande förhållanden kan han skilja honom, när kontraktstiden är slut, utan att betala ett öre.

Herr talman! På grund av dessa skäl ber jag att få yrka bifall till sammanjämningsförslaget och tager helt och fullt det ansvar, som därmed följer.

Herr vice talmannen Hamilton: För min del hemställer jag om bifall till sammanjämningsförslaget, som innebär väsentliga fördelar för ett stort antal av torparna i vårt land.

Den förste talaren erinrade, att jordägaren erhöle lösningsrätt, och en sådan bestämmelse kunde han icke gå med på. Men i närvarande stund är jordägaren icke skyldig att, när kontraktet är slut, lösa till sig byggnaderna utan han kan helt enkelt ålägga torparen att flytta bort dem. Det är mycket sämre för torparen. Jag tror att det vore orätt gjort mot alla dem, som skulle vinna fördelar genom denna lag, även om den icke uppfyller alla våra anspråk, därest vi nu avslå sammanjämningsförslaget, sådant det föreligger.

Jag erkänner, att vissa torpare, Värmlands torpare t. ex., icke få något gagn av lagen, men, herr Helger, man skall väl icke därför att ej alla torpare kunna bliva tillgodosedda, avslå en lag, som dock är fördelaktig för, låt oss säga, hälften av dem. Även jag önskar, att herr justitieministern ville låta utreda den fråga, som herr Helger påpekade, men att avslå detta förslag tror jag skulle innebära en orätt mot mot en stor del av s. k. småfolket i vårt land, och jag åtminstone skulle icke vilja ikläda mig ansvaret därför.

Jag ber alltså att få yrka bifall till sammanjämningsförslaget.

Herr Leander: Herr talman, mina herrar! Det klagas ofta över att lantbefolkningen beger sig in till städer och industrisamhällen, och det är ju en ganska allvarlig företeelse, att landsbygden på det sättet avfolkas. Men det är icke nog med att endast höja klagomål häröver och uttala fromma önskingar om att denna befolkning måtte bli kvar, utan man får nog se till, att man gör något för att hålla den kvar på landsbygden.

Äganderätten är icke blott helig för dem, som ha jord, utan den måste också anses helig för dem, som icke ha någon jord, men som önska få sådan, ty även hos de senare finnes det kärlek till torvan och man bör väl dock söka ordna det så, att de kunna få detta sitt önskemål tillfredsställt. Därutinnan måste man säga, att många jordägare ha varit ganska ogina. När den kungliga propositionen var framlagd, skrev en lägenhetsägare ifrån Blekinge till mig ett

Ang. lag om
rätt i vissa
fall för nytt-
janderätts-
havare att in-
lösa under
nyttjanderätt
upplåtet om-
råde m. m.
(Forts.)

brev, som jag visade för åtskilliga här i kammaren, och där han sade, att detta förslag var riktigt ett evangelium för de fattiga.

Nu måste man nog erkänna att genom sammanjämningsförslaget detta evangelium är delvis urvattnat, ty det är till förfång för nyttjanderättshavaren, det kan icke nekas. Men det innehåller dock åtskilliga fördelar för dem, och på grund härav vågar icke jag för min del yrka avslag på förslaget, såsom det har gjorts här från annat håll, utan man får taga förslaget, sådant det föreligger, och sedan får man väl söka förbättra det framdeles.

Jag ber därför herr talman, att få yrka bifall till detta sammanjämningsförslag och tillåter mig verkligen hemställa till kammaren, huruvida man icke bör taga det, sådant det föreligger, ty i annat fall bli nog många nyttjanderättsinnehavare ledsna över att denna fråga för en tid blir undanskjuten och kommer att få vänta på sin lösning.

Jag ber alltså, som sagt, att få yrka bifall till lagutskottets förslag.

Med herr Leander förenade sig herr *Runefors*.

Herr Pettersson i Södertälje: Här har yrkats avslag på sammanjämningsförslaget, därför att sammanjämnningen är dålig. Jag vill för min del giva den ärade talaran, som gav den det betyget, alldeles rätt: sammanjämnningen är dålig från vår synpunkt sett. Att den icke heller skattas särdeles högt på den andra sidan sammanbindningsbanan torde man kunna finna därav, att icke mindre än fem ledamöter av utskottet låtit anteckna sig som reservanter. Det kan kanske vara någon tröst i bitterheten, att stämningen i första kammaren är minst lika avog mot förslaget som den är inom majoriteten i andra kammaren.

För att avslå en sammanjämkning är det emellertid icke nog att visa att den är dålig, utan det fordras dessutom, att man kan göra troligt, att om man antager densamma, lösningen av frågan för framtiden förfuskas. Det sista är ingalunda klart eller ens sannolikt. Tvärtom har man all anledning att antaga, att efter de bestämda önskemål, som här i kammaren uttalats, herr justitieministern skall finna anledning att verkställa ytterligare utredning i frågan, och att den utredningen skall i sin tid giva anledning att fortsätta på den väg, som man här slagit in på.

Dessutom anser jag mig kunna meddela, att man från den del av första kammaren, som har ställt sig villig att gå med på denna sammanjämkning, antytt, att man icke är alldeles obenägen att ett annat år, i händelse propositionen kommer tidigare under riksdagen, så att man får tillfälle att tänka på saken, taga under övervägande ytterligare åtgärder till förmån för sådana nyttjanderättshavare, om vilka här är fråga.

Jag tror således, att alla omständigheter tala för att även detta lilla steg, om det nu tages, endast skall bli inledningen till ett fortsatt reformarbete. Då således någon fara för saken icke kan ligga i

att nu bifalla sammanjämningsförslaget, men det å andra sidan är ovedersägligt, såsom flera talare redan har påpekat, att om riksdagen nu avslår förslaget, massor av nyttjanderättshavare, kanske tusental komma att bli avhysta från de ägor, de nu innehava, därför att vederbörande jordägare förstå, att frågan kommer tillbaka, så väddar jag till kammaren att nu hjälpa dessa backstugusittare genom att antaga sammanjämningsförslaget.

Ang. lag om rätt i vissa fall för nyttjanderättshavare att inlösa under nyttjanderätt upplåtet område m. m.

(Forts.)

Herr Hamrin: Jag har icke begärt ordet för att kasta mig in i striden för eller emot det föreliggande förslaget, utan jag för min del kommer med fullaste övertygelse om förslagets fördelar framför det nuvarande systemet att rösta för detsamma, och jag har begärt ordet blott för att, innan det blir för sent, söka vinna klarhet i en punkt, där stor tvekan, minst sagt, synes råda, nämligen huruvida det föreliggande förslaget, om det upphöjes till lag, kommer att inbegripa jämväl dem, som ha nyttjanderätt på de ecklesiastika boställena.

Som herrarna behagade finna, förekommer i § 19 i det ursprungliga utskottsförslaget och i § 18 av sammanjämningsförslaget en bestämmelse, enligt vilken kronan tillhörig mark eller område är undantagen, men däremot förekommer det icke någonstades i lagen något bestämt uttalande om att denna lag inbegriper jämväl ecklesiastisk boställsjord. I första kammaren har väckts en motion av herr Ekman, vilken motion återfinnes på sid. 13 i lagutskottets utlåtande nr 75, och där motionären yrkar att ifrån lagens tillämpning skulle undantagas områden eller ägendom, som tillhör stiftelse eller som är upplåten till ecklesiastiskt ändamål. Över denna motion har lagutskottet yttrat sig, men fattar icke därvidlag, enligt min mening, någon bestämd ståndpunkt i den fråga, jag här bragt å bane. Därför har jag tillåtit mig, herr talman, att begagna detta tillfälle i elvtvå stunden för att rikta en vördsam fråga till herr justitieministern, huruvida han skulle vilja göra ett uttalande just med avseende å denna sak. Jag vet, att en stor mängd personer gå och vänta på denna lags sanktionering för att använda sig av densamma och förvärva den lilla torva, på vilken deras hus äro uppförda.

Det är just med avseende å dessa personer, som nu äro bosatta på ecklesiastisk boställsjord, som jag, herr talman, vågat rikta denna framställning till herr statsrådet, under förhoppning att han kunde skingra de tvivel, som på denna punkt råda.

För övrigt ber jag, herr talman, att, som jag nämnde i början av mitt anförande, få yrka bifall till sammanjämningsförslaget.

Herr Heddström: Herr talman! Då jag varit med under den förberedande handlingen av detta ärende i utskottet och jämväl vid behandlingen av sammanjämningsförslaget, ber jag att få yttra ett par ord.

Jag ber att få säga, att det varit med mycket stor självövertvinnelse jag kunde förmå mig att gå med på detta sammanjämningsförslag. Men med hänsyn till de omständigheter, som jag vet förefinnas i landet i olika trakter, och icke minst i de trakter, som jag har

Ang. lag om rätt i vissa fall för nyttjanderätts-havare att inlösa under nyttjanderätt upplåtet område m. m.
(Forts.)

närmare kännedom om, så har jag ansett, att jag icke kan taga på mitt ansvar att yrka avslag å detta sammanjämningsförslag, ehuru väl det är mycket magert, det måste jag säga.

Jag vill också samtidigt betona, att jag anser icke denna fråga löst med detta, utan det kommer att krävas ytterligare åtgärder för att trygga dessas ställning, som det här är fråga om. Jag tror emellertid icke, att förslaget är så dåligt, som gjorts gällande från en del håll här. Jag tror, att det, om förslaget antages, skall bli möjligt att rädda många egna hem från att bli spolierade, vilket riskeras om det får fortgå som hittills. Och jag skulle vilja understryka den framställning, som gjordes av den förste ärade talaren, herr Helger, med anledning av det skrivelseförslag, som andra kammaren antagit. Det skulle vara bra, om herr justitieministern redan i dag vore i tillfälle att giva ett lösensord med avseende å denna fråga men detta är kanske förenat med vissa svårigheter. Jag tror emellertid, att det skulle vara till stor nytta i och för sig, om så kunde ske,

Med dessa ord ber jag, herr talman, att få yrka bifall till sammanjämningsförslaget.

Herr Olsson i Kullenbergstorp: Herr talman, mina herrar! Jag får verkligen säga, att detta sammanjämningsförslag finner jag bättre än det första förslaget, om det ock kan hända, att jag ser på det med andra ögon. Men vad som gjort, att jag finner detta förslag vara av stor vikt och betydelse, det är, att jag tror, att något nu verkligen blivit gjort, som har till följd, att man med denna lag indirekt kan nå den verkan och frambringa den känslan, att det är på tid att sluta upp med de långa arrendeavtalen med de mindre jordnehavarna och att sälja jorden till innehavarna. Jag tror, att detta i de flesta fall torde han kunna göra det, då det icke är så stora kostnader därför också, att denna lag ger upphov till mångtusen egna hem.

I den tron och i den känslan finner jag detta sammanjämningsförslag synnerligen tillfredsställande både i avseende å dess direkta och indirekta verkan, och jag ber således, herr talman, att på det livligaste få tillstyrka bifall till detsamma.

Herr Helger: Herr talman! Utskottets ärade ordförande sökte göra gällande, att detta lagförslag skulle, när det realiserats, komma att rädda flera tusen av dessa lägenhetsinnehavare från att bli skilda från sina hem. Jag vill då säga, att det säkerligen icke förhåller sig så. Det kommer icke att rädda någon enda, som jordägarna verkligen vill ha bort och vars hus han kan lösa; och i de flesta fall han torde kunna göra det, då det icke är så stora kostnader förbundna därmed och då den starka ställning, som jordägaren nått, icke torde göra det svårt för honom att göra denna inlösen.

Man har vidare trott, att, om man antager detta lilla förslag, så skulle man snart nog kunna vinna en ändring och få något bättre. Jag vet verkligen ej, hur man kan hoppas på detta. Erfarenheten har väl lärt, att, om första kammaren varit med på en reform,

så har den ansett sig därmed ha »förtagit sig», så att säga, för en lång framtid. Och jag tror, att så kommer att bli fallet även här.

Vi skola besinna, hur litet det här förslaget innebär. Ett förslag, som ungefär var att jämställa med det av Kungl. Maj:ts framförda, har förut framkommit från Östergötlands hushållningssällskap. I första kammaren talade en sådan man som herr Lindblad i Närlunda ivrigt för Kungl. Maj:ts förslag. Inse icke då herrarna, som vilja antaga detta förslag, att de kommit ett steg till höger om både Östergötlands hushållningssällskap och herr Lindblad i Närlunda.

Och det är verkligen icke att vänta, att många personer, av dem det här gäller, kunna bli räddade. Det är troligt, att det blir många, som komma att uppsägas på grund av den nya lagstiftningen. Utav dessa komma icke många att räddas, det är säkert.

Vad som här skulle vara av värde, det vore, om herr justitieministern ville förklara, att en utredning skall igångsättas och att den lagstiftning, som bygges på denna utredning, kommer att göras så starkt retroaktiv, så att de, som ämna uppsäga torpare enligt detta förslag, icke få anledning att göra det. En sådan förklaring skulle vara av värde och hjälp härutinnan. Men ett bifall till detta förslag är av ytterst ringa värde.

Chefen för justitiedepartementet, herr statsrådet Löfgren: Herr talman, mina herrar! Innan jag går att besvara en del frågor, som direkt riktats till mig, ber jag att få rätta en missuppfattning, som herr Helger tycks ha gjort sig skyldig till beträffande innebörden av den framställning i denna fråga, som på sin tid ingavs av Östergötlands läns hushållningssällskap. Det är icke så, att Kungl. Maj:ts ursprungliga förslag och denna framställning sammanfalla, utan snarare så, att det sammanjämningsförslag, till vilket lagutskottet kommit, överensstämmer med den framställning, som Östergötlands läns hushållningssällskap ingivit. Häri förutsattes en ömsesidig lösningsrätt för både jordägare och lägenhetsinnehavare, och det, som skilde Östergötlands läns hushållningssällskap från torpkommissionen var, att denna senare i sitt utlåtande tänkte sig, att vid 49 års kontrakt om nyttjanderättsupplåtelse nyttjanderättsinnehavaren skulle medgivas ovillkorlig lösningsrätt.

Jag ber därefter att få övergå till de direkta frågor, som ställts till mig. Först och främst har frågats, om ecklesiastisk jord ingår i eller är undantagen från den föreslagna lagens tillämpning. Svaret är, att den icke undantagits, utan att lägenhetsinnehavare på ecklesiastisk jord i allmänhet är lösensberättigad. Skulle emellertid i ett eller annat fall ett boställe, som användes för kyrkligt ändamål, vara i jordeboken, således rent kameralt, upptaget som krono — och sådana fall kunna kanske inträffa — föreligger icke någon rätt till lösen. Men detta förhållande följer av den allmänna regeln, att kronojord här liksom i fråga om expropriation i allmänhet undantagits från lagstiftningens tillämpning. Att man undantagit kronojord, beror därpå, att man velat tillämpa samma principer som be-

Ang. lag om rätt i vissa fall för nyttjanderättsinnehavare att lösas under nyttjanderätt upplåtet område m. m.
(Forts.)

Ang. lag om rätt i vissa fall för nyttjanderätts-havare att inlösa under nyttjanderätt upplåtet område m. m.

(Forts.)

träffande expropriation, och dessutom har man ansett, att något praktiskt behov av en utsträckning av lagens tillämpning till kronojord knappast förelegat, då man hädanefter som hittills får förutsätta, att kronan skall underlätta för brukaren att lösa den jord, han brukat.

I detta sammanhang ber jag att offentligen få svara på en fråga, som man från enskilda håll gjort, nämligen om fideikommissjord är inbegripen under lagens tillämpning. I denna punkt får jag också ge ett jakande svar. Lägenheter på fideikommitterade fastigheter får lösas enligt föreliggande lag, alldeles som expropriationslagen är tillämplig å sådana fastigheter.

Till sist ber jag att få förklara i fråga om den utredning, varom andra kammaren velat ha verkställd, och som går ut på ytterligare åtgärder i ändamål att för jordbrukets upprätthållande och utveckling och brukarnas frigörelse från beroende i erforderliga fall och under för framtiden betryggande villkor åstadkomma avlösning ytterst genom tvångsåtgärder av torpare, bolagsarrendatorers och vederlikars jordbruk på enskilda domäner, att regeringen redan haft för avsikt att verkställa en omfattande utredning härom och, så snart riksdagsarbetet är över, kommer jag att vidtaga anstalter för en allmän utredning av dessa frågor, varigenom avses att bereda obesuttna större trygghet och bättre möjlighet, än de hittills haft att förvärva egna hem.

Vad slutligen angår sammanjämningsförslaget, så är jag den förste att medgiva, att detta innebär en synnerligen mager förlikning, och om det gällde att med denna förlikning slutgiltigt lösa de frågor, av vilka den föreliggande är en del, om man skulle tro, att detta för lång tid framåt vore riksdagens sista ord, så skulle jag vara den siste att förorda antagande och godkännande av det föreliggande sammanjämningsförslaget. Men så är icke fallet, utan det gäller här endast att i enstaka punkter träffa åtgärder, som åtminstone i någon mån skola avhjälpa de missförhållanden på detta område, som länge varit påtalade. Jag tror icke, att ett beslut i den riktning, som förslaget angiver, komme att hindra utvecklingen för framtiden, utan snarare skulle jag vilja säga, att ett positivt beslut på denna punkt skall utgöra ett stöd för en utredning av jordfrågan i hela dess vidd. Däremot skulle jag tro, att ett avslag från riksdagens sida på sammanjämningsförslaget skulle verka som ett bakslag till hämmande av de ytterligare åtgärder, som man på detta område avser att vidtaga.

Sedan överläggningen härmed förklarats avslutad samt herr talmannen framställt propositioner först på bifall till utskottets hemställan samt vidare på avslag därå, blev berörda hemställan av kammaren bifallen.

§ 6.

Anmäldes och godkändes följande förslag till riksdagens skrivelser till Konungen, nämligen

från statsutskottet:

nr 3 A., angående regleringen av utgifterna under riksstatens för år 1919 tredje huvudtitel, innefattande anslagen till utrikesdepartementet; och

nr 3 B., angående regleringen av utgifterna under tilläggsstatens för år 1918 tredje huvudtitel, innefattande anslagen till utrikesdepartementet;

från lagutskottet:

nr 357, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående åtgärder mot utbredning av könssjukdomar;

nr 401, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om förbud i vissa fall mot fortskaffande av gods med svenskt fartyg mellan svensk och utrikes ort; och

nr 418, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om rätt i vissa fall för nyttjanderättshavare att inlösa under nyttjanderätt upplåtet område m. m., dels ock fyra i anledning härav väckta motioner;

från jordbruksutskottet:

nr 374, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående inrättande av en kraftledningslånefond ävensom i ämnet väckta motioner; och

nr 417, i anledning av väckta motioner angående ändrade villkor och bestämmelser för den av staten utövande egnahemslånerörelsen;

från sammansatta banko- och jordbruksutskottet:

nr 416, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa ändringar i gällande bestämmelser om understöd av statsmedel åt föreningar för beredande av driftkredit åt idkare av mindre jordbruk, ävensom i ämnet väckta motioner rörande nämnda kredit samt övrig fastighetskredit;

från andra sammansatta stats- och lagutskottet:

nr 406, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till bestridande av vissa bidrag till kostnaderna för domsagornas förvaltning, dels ock två i ämnet väckta motioner;

nr 412, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till dels lag om ändrad lydelse av 5—8, 10, 16, 19, 20, 23, 24, 26 och 28—33 §§ i lagen den 30 juni 1913 om allmän pensionsförsäkring, dels ock lag om ändrad lydelse av 3 § i lagen den 8 juni 1915 om övergångsbestämmelser i anledning av berörda lag den 30 juni 1913, ävensom väckta motioner angående viss ändring i förstberörda lag; och

nr 443, i anledning av ej mindre Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för bestridande av på staten belöpande kostnad för pensionstillägg och understöd enligt lagen den 30 juni 1913 om allmän pensionsförsäkring m. m. än även väckt motion om dyrtidstillägg till vissa pensionstagare enligt nämnda lag;

från första särskilda utskottet:

nr 414, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående reglering av avlöningsförhållanden m. m. för personal vid statens hospital och asylor jämte i ämnet väckta motioner; och

nr 415, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående reglering av löneförhållanden m. m. för vaktmästare och med dem jämförliga befattningshavare jämte i ärendet väckta motioner; samt

från tredje särskilda utskottet:

nr 395, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition om anvisande av medel till bestridande av kostnaderna för vattendomstolarnas verksamhet m. m.

§ 7.

Justerades protokollsutdrag.

Härefter åtskildes kammarens ledamöter kl. 4,17 e. m. för att åter sammanträda kl. 7 e. m., då detta plenum enligt utfärdat anslag komme att fortsättas.

In fidem
Per Cronvall.

Lördagen den 15 juni.

Kl. 7 e. m.

Fortsattes det på middagen började sammanträdet.

§ 1.

Till bordläggning anmäldes:

statsutskottets memorial och utlåtanden:

nr 244, i anledning av andra kammarens återremiss av statsutskottets memorial beträffande kamrarnas skiljaktiga beslut i fråga om beviljande av anslag till fångvården och statens arbetsanstalter m. m. ävensom med förslag till anvisande av vissa anslag under andra huvudtiteln;

nr 245, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition om höjande av andra huvudtitelns ordinarie förslagsanslag till ersättning åt domare, vittnen och parter;

nr 246, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition om anvisande av medel för bestridande av kostnaderna för särskild förundersökning med hänsyn till villkorlig straffdom m. m.:

nr 247, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition om anvisande av medel till understöd åt offentliga rättshjälpsanstalter;

nr 248, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för upprätthållande av yrkesinspektionens verksamhet;

nr 249, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anvisande av anslag till arvode åt en särskild föredragande inom kontrollstyrelsen för ärenden angående skattefri sprit samt vissa alkoholhaltiga preparat;

nr 250, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning om anvisande av anslag till räntor å statskulden;

nr 251, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning om anvisande av anslag för avbetalning å statskulden;

nr 252, i anledning av Kungl. Maj:ts framställning om anvisande av anslag för täckande av statens järnvägars driftförlust under 1918;

nr 253, i anledning av Kungl. Maj:ts i propositionen med förslag till tilläggsstat till riksstaten för år 1918 gjorda framställning av återbetalning av tillfälliga lånemedel; och

nr 254, i anledning av Kungl. Maj:ts framställning om ställande till Kungl. Maj:ts förfogande av medel att i fall av behov tagas i anspråk å tid, då till följd av riksdagens fortvarande i § 63 regeringsformen omförmälda kreditiv icke få lyftas;

bankoutskottets memorial, nr 85, med förslag angående arvodet till de vid innevarande riksdag hos kamrarna, de ständiga och tillfälliga utskotten samt riksdagens kansli anställda tjänstemän och vaktmästare;

första särskilda utskottets memorial, nr 24, angående avlöning åt dess tjänstemän och vaktbetjäning m. fl.; samt

tredje särskilda utskottets memorial, nr 4, angående avlöning åt dess tjänstemän och vaktbetjäning.

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 7.10 e. m.

In fidem
Per Cronvall